

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1715. usque ad annum 1718

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1782

VD18 13322648

§. 9. Ejusdem Regis gesta & indoles.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67649)

Sæc. XVIII.

A. C. 1715.

§. IX.

*Ejusdem Regis gesta & indoles.**Hode Hist.
de Louis
XIV. l. 65.
pag. 276.*

Tam varia & discrepantia de Ludovico Rege sunt Scriptorum judicia, ut ejus effigem justis coloribus exprimere, non adeo expediti laboris opus videatur; alii enim hunc Regem plus justo deprimunt, alii nimium extollunt, magni tamen Principis laudem nec ipsa etiam invidia Ludovico invidere potest; virtutem recepit a natura & gratia, vitia vero a fortuna & potentia: Primævo naturæ beneficio adeptus erat divinam penitus gravitatem, morumque Majestatem comitate conditam, exacta differendi facultate præstabat, & non minus ægre ferebat verbum extra ordinem suum positum, quam militem extra stationem suam: non equidem ea pollebat judicii felicitate, ut primo obtutu causæ merita assequeretur, hanc tamen tarditatem compensabat judicii soliditas, & communis sensus rectitudo: Fidelis erat legum custos, & scelerum vindex, severisque edictis Blasphemandi licentiam, & Duellantium furorem eliminabat: sinistros fortunæ casus ea animi moderatione excipiebat, qua secundos, nec unquam nisi invitus a nocentibus

pœnas

poenas exegit, totoque diuturni sui Re-
 giminis tempore ex suis Proceribus
 nonnisi unicum, eumque sua profapia
 adeo indignum, ut nemo pro eo de-
 precari auderet, capitali supplicio mul-
 tati iussit: Inter ipsa libidinum incen-
 dia Religionis studium in eo nunquam
 refrixit, sacrasque res omni cultu ac
 veneratione profecutus, precibusque
 suis intentus, in Templis singulari mo-
 destia rei sacræ interfuit: vitia omnia
 infectabatur, præter ea, quæ virtu-
 tum umbra honestare consueverat, om-
 nis impietatis osor, nonnisi aut vero
 aut simulato virtutum splendore claros
 sua dignabatur amicitia. Eminuit vero
 inter ceteras dotes fervido Religionis
 Catholicæ studio, quod a suis Majori-
 bus hæreditario jure adeptum velut
 pretiosum Majestatis suæ depositum il-
 libate conservare satagit: unde sicut
 Franciæ Regnum suorum Regum Ma-
 ximum, ita Ecclesia potentissimum a-
 misit Protectorem: inter præcipuas a-
 nimi sui curas habuit, concordiam cum
 Sacra Sede conservandi, & hæreses
 extirpandi sollicitudinem; revocato e-
 nim Nannetensi edicto Calvinistas toto
 Regno eliminare conatus, illorum fanis
 funditus everfis, eorum conventicula
 proscripsit, Collegia destruxit, Prædi-
 cantes in exilium detrusit, cunctosque

Sæc. XVIII.
 A. C. 1715.

Sæc. XVIII. A. C. 1715 Sectarios ad officium redegit. Janse-
niana etiam secta sub potenti tam reli-
giosi Monarchæ dextera non uno le-
thali vulnere confecta penitus evanuis-
set, nisi præmatura nimis mors bene-
cæptorum successuum seriem interci-
disset: unde postremis etiam vitæ suæ
horis coram Rohanio & Bissy Cardinalibus testabatur, nil magis sibi do-
lere, quam Jansenismum extirpandi
tempus sibi præripi: *Optaveram, in-
quiebat, Ecclesiæ turbas omnino extinctas
videre, id autem Deus, pro cuius gloria
omnia feci, non permisit: fors putabunt
alii, me ex animo præoccupato, meamque
auctoritatem latius protendendi studio egis-
se. Deum vero testor, quod si Episco-
porum dissidia composuissem, id feliciter
perfecisset dextera Cælo magis accepta.
Morior tanquam Catholicus, Apostolico-
Romanus. Diu in Majorum meorum fide
vixi, ac milles mori malle, quam men-
tem meam in morte mutare: Defendite
semper Ecclesiæ causam, id Deus vobis
præcipit, id meæ memoriæ debetis, meique
ad Aram sæpius mementote.*

Nec tamen suis nævis caruit Ludo-
vicus; præprimis enim immoderata
bellandi cupiditate flagrans, ferme
semper in armis stetit, non sine maxi-
ma subditorum oppressione, sanguinis
effusione, Provinciarum vastatione,
com-

commercii artiumque ruina, & pecu- Sæc. XVIII.
 niarum profusione: truculentæ hujus A. C. 1715.
 gloriæ aviditatem magis adhuc in Lu-
 dovico accenderat armorum felicitas,
 tot reportatæ ab hostibus victoriæ, tot
 expugnatarum urbium gloria, ac inde
 liberaliter profusæ subditorum accla-
 mationes, & superba honorum nomi-
 na, quibus tanquam invincibilis He-
 ros, Rex magnus, Immortalis, Natio-
 num domitor, mundi terror &c. a
 suis adulatoribus deprædicabatur, dum
 interea ab exteris ambitiosus, ferox,
 arrogans, nulliusque fidei Princeps
 audiebat: Non raro bellum ex bello
 natum gerebat, parum sollicitus, an
 justum vel injustum foret, omnemque
 pro hoste habebat, quem aut suæ glo-
 riæ æmulum, aut hosti suo propensum
 credebat: Ut Genuenses & Batavos in-
 humana crudelitate insectaretur, jam
 satis erat, hos Hispani Belgii excidium
 præcavisse, illos Hispanis propensiores
 fuisse. Prospera semper utebatur Mar-
 tis fortuna, quamdiu exercitus curam
 vigilantia ac virtuti Marchionis de
 Louvois commiserat, postquam vero
 ad Mentenoniæ arbitrium Belliduces
 nominabat, ejus potentia hucusque
 cunctis formidanda in hostium suorum
 contemptum degeneravit, pluresque
 Provincias & urbes multo sanguine
 D 5 par-

Sæc. XVIII. A. C. 1715. partas una ferme hora amisit; nulli enim celerius in malam fortunam incidunt, quam qui aliena concupiscunt: unde postremæ expeditiones duntaxat aut Gallorum clade, aut plurium urbium jactura memorandæ erant, adeo, ut tandem ejus hostes Victori Ludovico duras admodum pacis condiciones præscriberent, & ipse in hoc solo adhuc felix, quod ita disponente Divina Providentia Orbis non ab alio, quam a Ludovico Magno post tot belli calamitates expetitam acciperet pacem, & hæc ipsa magnam tranquillitatis partem Ludovico morienti tribueret.

Reprehendunt insuper Ludovicum nonnulli, quod nimium ostentationi pompæ & magnificentiæ indulserit: Versalias, amplissimum hoc totius orbis hospitium, statutis, picturis, & aureo argenteoque apparatu exornavit; ædificia prorsus superba, & creberrima spectacula non sine immensis sumptibus exhiberi curavit: majoribus adhuc expensis dirempta immenso terrarum spatio maria conjunxit, montesque mutata veluti rerum natura immixtis annibus navigabiles effecit, transectisque terræ marisque divitiis suas Provincias locupletare studuit; insuper maximis impensis Pictorum, sculptorum, Architectorum, artis nauticæ

Sæc. XVIII.
A. C. 1715.

ticæ, aliarumque artium & scientiarum erexit Academias, & Mathematicos in omnes terræ partes etiam remotissimas emisit. Quo autem in pretio habuerit eos milites, qui pro salute patriæ generosum sanguinem profuderunt, ac vulneribus suæ fortitudinis testibus sædati fuere, ut palam faceret, Parisiis construi fecit celebre Martis hospitium, in quo mutilati bello milites largiter sustentarentur: tantas denique, ut vocant, *pensiones* in externos, eruditos, Ministros, Tribunos, ac præcipue sœminas profudit, ut solus ferme tot exactiones, quot sui Prædecessores, a suis populis extorserit, & subditorum potissimis necessaria subtraxerit, ut superflua erogaret.

Regiæ tamen dignitati suæ maximam aspersit labem sua incontinentia, quæ cum ipso ferme excreverat; cum enim cum Mazarini Cardinalis Neptibus adolesceret, assidua familiaritas mutui amoris flammam in juvene Regis animo accendit, earumque unam abs dubio sibi matrimonio junxisset, nisi Cardinalis Patruus toto suæ auctoritatis pondere inconsultum hoc vinculum dissolvisset; Adultior factus, suæ cupiditati licentius indulgit, atque in sceleris obsequium compulit Ludovicam Franciscam de la Valliere, ex qua Filium

XVII
ulli e
a inci
cunt:
ntaxat
m ur
adeo,
Ludo
tiones
lo ad
Divina
quam
cala
acem,
s par
t.
vicum
ationi
lferit;
us or
s. &
navit;
berri
s sum
us ad
terra
ontes
a im
fecit,
ivitiis
t; in
orum,
s nau
ticæ

Sæc. XVIII. lium & Filiam suscepit. Hac vero il-
 A. C. 1715. liciti amoris compedes dirumpente,

*Vid. l. 215.
t. 68. p. 274.* Ludovicus pro summo imperio Fran-
 ciscam Athanasiam de Rochechoart
 Montespani Marchioni ejus marito eri-
 puit, ac per quatuordecim annos ejus
 amplexibus usus, adulterium decreto
 publico deinceps licentiæ Regiæ ti-
 tulo palliabat; ea vero a sua rivali de-
 trusa, atque in Asceterium Virginum
 ad S. Jacobum convolante, Mariæ An-
 gelicæ Ducissæ de Fontage complexus
 invalit, quæ tamen ex primo puerpe-
 rio decessit: Postmodum Ludovicus
 Franciscam de Aubigné quondam Mar-
 chionis de Cheureuse concubinam, &
 postea Pauli Scarronis Poetæ conju-
 gem deperiit, eamque Marchionissam
 de Maintenon vocari voluit, suamque
 Amasiam esse palam declaravit, tan-
 quam tunc demum vere Regia, emi-
 nens, licitaque esset adulterii libertas,
 cui imperantis approbantisque auctori-
 tas accedit. Hæc tamen ipsa exempli
 pravitatem criminisque audaciam sustu-
 lit; mortuo enim Scarrone Ludovicus
 post Theresiæ Austriacæ conjugis suæ
 obitum Mentenoniam in æternam tha-
 lami sui societatem adscivit, uxorio
 jure, quæ usque ad Ludovici decessum
 erat Regis conjux, non tamen Regina,
 tanto tamen in honore & amore habita,
 ac si

acsi semper solium occupasset, & a se-Sæc. XVIII.
 nectutis miseris semper immunis fuisset: A. C. 1715.
 sua enim morum comitate, compla-
 centia, & præclaris naturæ dotibus Re-
 gio Ludovici animo tam dextre domina-
 batur, ut non modo ab ejus arbitrio
 totius Franciæ sors & omnium fortuna
 dependeret, sed etiam ipsemet Rex
 suarum cupiditatum superior evaderet,
 & reparatis vitæ licentiosæ offensionibus
 per assiduas virtutum exercitationes,
 uti semper generosus Heros, ita per-
 fectus demum Christianus viveret, ac
 moreretur.

§. X.

*Clementis summi Pontificis luctus ob
 Ludovici XIV. Regis obitum.*

Intimo doloris sensu intempestivam Lu- *Orat. Con-*
 dovici Regis mortem deplorabat Pon- *sist. p. 123.*
 tificex, haud temere veritus, ne Ludo-
 vico XV. defuncti Pro - Nepote, qui
 tertio genitus Burgundiæ Ducis Filius
 erat, adhuc septenne, proin per æta-
 tem regimini impare, Aurelianensis Dux
 Regni Administrator Constitutionis Pon-
 tificiæ causam segnius pertractaret:
 Eapropter Pontifex die vigesima tertia
 Septembris Purpuratorum confessum
 habuit, ac mærorem suum his verbis
 explicavit:

Vene-